

ne suis cantilenis molestent homines⁵) — pač, šlo je za koledovanje.

Napačno bi bilo, če bi si te in druge prepovedi razlagali z dejstvom, da se je ta zunajkolegijska dejavnost navezovala na razne ljudske običaje in s tem nujno seveda tudi na slovenski jezik. V kolegiju slovenščina vsekakor ni bila zastopljena v tolikšni meri, kot se mnogokrat misli. Večina kolegijskih patrov je bila Slovencev, pa tudi med tistimi z izrazito nemškimi priimki je marsikdo opravljal slovenske pridige, iz česar sledi, da je moral obvladati slovenščino. Mimogrede povedano, slovenske pridige, za katere je istočasno skrbelo več ljudi, so bile v kolegiju redne, pa še ob neki slabo obiskani nemški pridigi leta 1712 se kronist sprašuje, zakaj neki naj bi se je otroci, neveščni nemškega jezika, udeleževali (»ob quid pueri, ignari linguae germanicae, nec intelligentes, interesse de-

berent concioni?⁶). Tudi pustne igre (»ludus bacchanalisticus«) — čeravno v latinščini in nemščini — so bile na sporedu kolegijske glasbeno-gledališke dejavnosti, vendar so nad tem bdele skrbne oči kolegijskega vodstva. Pač, le strah učiteljev in profesorjev, da bi gojenci prestopali meje, določene s šolskim redom, je narekoval ukrepe, s katerimi je bila gojencem omejena svoboda zunaj šolskih zidov. Strah pred »pohujšanjem« mladine je npr. kolegijsko vodstvo napeljal med drugim tudi na to, da so dijakom — kot se bere na več mestih v omenjenem diariju — prepovedovali nastopati v kapucinskih pasijonskih procesijah v vlogah Judežev in hudičev. Mislimo, da je konec koncev tudi v takšnem pojmovanju šolske morale iskati vzrok, zakaj »hoja s paradížem« leta 1676 ni mogla dobiti svojega »placet«.

Janez Höfler
Filozofska fakulteta v Ljubljani

O SLOVENŠČINI NA RADIU

(Pripravljeno za postojnsko slavistično zborovanje)

Predmet, o katerem želim govoriti, ni sama ob sebi umevna in ustrezno institucionalizirana skrb za jezik na radiu in TV. Vašo pozornost bi rad za trenutek preusmeril na poseben del programa, ki se je pod različnimi imeni in v različnih redakcijah naše hiše razvijal vsa povojna leta in ga v zadnjem času imenujemo s skupnim imenom vzgojnoizobraževalni oziroma edukativni program.

Ta poudarek na »zadnjem času« pomeni, da si radio prizadeva ves svoj vzgojnoizobraževalni program izoblikovati v programsko celoto in ga uskladiti z — družbeno sprejeto — koncepcijo permanentnega in usmerjenega izobraževanja. Gre za usklajevanje treh, v preteklosti bolj ali manj ločenih programskih enot:

— programa, ki je predvsem namenjen skupinskemu poslušanju v osnovni in srednji šoli, a si je tudi med drugimi odraslimi poslušalci ustvaril avditorij, ki že zdaj dosegaja in presega število vseh učencev osnovnih šol v SR Sloveniji;

— andragoško usmerjenega programa na ravni radijske univerze in mednarodne radijske univerze;

— vsega ostalega programa, ki ima vzgojnoizobraževalni namen, a je v svojih prizadevanjih manj sistematičen.

Tako v posameznih delih kot v programski celoti, ki se na novo oblikuje, imajo odda-

je, posvečene slovenskemu jeziku in slovu pomemben delež, prav tako pomembno pa je poslušalstvo, h kateremu se obračajo. Eno ob drugem je torej mogočno sredstvo, s katerim lahko slavistična stroka ne le neposredno posega v vzgojnoizobraževalno delo v osnovnih in srednjih šolah in ga vzdržuje na ravni, ki jo je dosegla stroka kot celota, temveč lahko z njegovo pomočjo doseže še mnogo več: z dobro premišljenim delom v tej smeri lahko oblikuje aktiven odnos do jezika, denimo: raven »jezikovne zavesti« pri ne tako nepomembnem delu Slovencev.

Programski delavci, zlasti tisti, ki delamo v vzgojnoizobraževalnem programu, smo prepričani, da ponujena možnost doslej ni bila dovolj izkoriščena, predvsem pa, da je bila izkoriščena premalo načrtno. Svoj delež krivde za takšno stanje stvari sprejemamo brez oklevanja, če lahko ob tem pripomnimo, da je tudi slavistična stroka, predvsem njeno strokovno društvo, nekoliko pozabljala na tako imenovane elektronske posrednike pri dejavnosti, ki je sicer tradicionalna oblika slavistike in slovenistike pri popularizaciji njenih strokovnih dosežkov.

Glede na to prepričanje predlagamo, da ta zbor premisli, kako izrabiti možnosti, ki se ponujajo v naslednjih smereh:

⁵ Ib., fol. 117v.

⁶ Ib., fol. 251.

1. Bolj ali manj redna popularizacija znanstvenih dosežkov in znanstvenih delavcev — slavistov v oddajah, kakršne so NAŠI ZNANSTVENIKI PRED MIKROFONOM, ZNANOST IN DRUŽBA in podobne.

2. Sistematična strokovna skrb za programe, namenjene osnovnim in srednjim šolam, pri čemer je treba upoštevati, da imajo ti programi preko 200.000 poslušalcev zunaj šole, da so torej neke vrste ljudska univerza za prebivalstvo, ki ima splošno izobrazbo približno na ravni dokončane osnovne šole.

3. Skrb za cikle oddaj na ravni radijske univerze; ti naj bi bili posvečeni strokovnim problemom, ki imajo širši družbeni pomen; na primer takšnim, kot je problem strokovnih jezikov, problem pogovornega jezika in podobnim.

4. Posebno področje, na katerem zaostajanje postaja zaskrbljujoče, je vzgojnoizobraževalno delo med otroki naših delavcev v tujini. Mnenja smo, da je govorjena beseda najboljšo sredstvo za ohranjanje njihove jezikovne in kulturne pripadnosti matičnemu narodu. S kasetno produkcijo ustreznih programov se ponuja skorajda idealno, tehnično preprosto in ceneno sredstvo za učinkovite intervencije. Potrebna

pa je ustrezna pobuda, pospremljena s strokovno pripravljenimi programi.

Institucionalizirane možnosti za sodelovanje na strani RTV so široko odprte zlasti po ustanovitvi programskih sosvetov za posamezne programe in strokovnih programskih komisij za nekatere dele vzgojnoizobraževalnega programa. Morda bi kazalo razmisliti o tem, da se tudi v okviru slavističnega strokovnega društva najde primeren oblika združevanja znanstvenih in strokovnih delavcev, ki bi bili pripravljeni del svojega časa posvetiti naštetim in nenaštetim nalogam in bi hkrati uživali podporo stroke kot celote.

Janez Dokler
RTV Ljubljana

POPRAVEK

Pri Jakopinovem članku o priimku Sovre v prejšnji številki je po pomoti izpadla opomba 3, ki je takšnale:

³ Gl. S. Bunc, *Pogled v slovensko onomastiko*, SR IV (1951), 77—86, posebno str. 81. Manj verjetno je, da bi priimki *Tolič*, *Toličič*, *Tola*, *Tolas*, *Tole* izhajali iz osnove *tol-* (npr. v glagolih: sh. *toliti*, rus. *utolit'*, sloven. *tolažiti*), ki je znana iz starih slovanskih imen *Tolimir*, *Tolignev*, *Tolislav* (prim. Skok ERHSJ III 479-80).

ZAKLJUČNI RAČUN JIS

na dan 31. 12. 1975

AKTIVA		PASIVA	
Ime računa		Ime računa	
1. Blagajna	5,25	1. Lastna sredstva	38.649,25
2. Žiro račun	38.644,00	2. Časovne razmejitev	20.613,00
3. Dolžniki 1974/75	899,10		
4. Dolžniki 1975/76	19.713,90		
Skupaj	59.262,25	Skupaj	59.262,25

OBRAČUN doseženih in porabljenih sredstev

Ime računa		Ime računa	
1. Stroški tiska	190.111,65	1. Subvencije:	
2. Honorarji	61.935,80	KSS	93.000,00
3. Prispevki od hon.	10.222,10	ISS	30.000,00
4. Stroški uprave	17.260,85	SDS	64.500,00
5. Razlika doseženih sredstev	9.133,60	2. Realizacija	101.164,00
Skupaj	288.664,00	Skupaj	288.664,00

Sestavila
Ema Graul

Glavni urednik
dr. Matjaž Kmecl